

(DUBEN 2019)

NATO MUSÍ SLOUŽIT MÍRU

PROHLÁŠENÍ AZ ▶STR.3

Prohlášení Alternativy Zdola k 20. výročí vstupu ČR do Severoatlantické aliance a 70. výročí vzniku Washingtonské smlouvy. ◀

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

Dubnové číslo Zpravodaje AZ otevírá prohlášení k dvacátému výročí vstupu České republiky do Severoatlantické aliance, a k 70. výročí vzniku Washingtonské smlouvy.

Dále přinášíme několik informací o dění v regionech republiky – ať už ze západočeského Sokolova, z Brna nebo z pražských Modřan. Závěrem by mohlo být, že okrajové regiony České republiky spíše ztrácejí na obyvatelstvu, a velká část občanů směřuje do velkých center, především do měst nad 100 tisíc obyvatel. Můžeme se pak přít

o to, jestli jde o trend, kterému bychom měli fandit, či nikoli.

Dále ve Zpravodaji nejdete několik textů o situaci v součas-

zpravodaj-az@seznam.cz

ném českém zemědělství, anebo reporty o přednáškách, které se týkaly např. historie 1. republiky nebo aktuální situace ve Venezuele.

Přejeme inspirativní čtení našeho Zpravodaje AZ. ◀

Vaše Alternativa Zdola

SOKOLOV JAKO MĚSTO DUCHŮ

MICHAL ČERNÝ

►STR.5

Těžba hnědého uhlí v západočesém městě Sokolov má skončit v roce 2035. Místní obyvatelé se obávají, že se v této aglomeraci, čítající kolem 60 tisíc obyvatel, brzy vyostří sociální problémy.◀

ZŮSTALI JEN VOLI

PŘEMYSL VOTAVA

►STR.9

Ceny másla, sýrů, mléčných výrobků letí vzhůru. V supermarketech hlídáme akční nabídky. Místo másla, natíráme chleba lacinějším margarinem. Nedostatek másla je prý celosvětový. Pokud je to tato pohádka pravdou, pak bruselský úředník zase selhal.◀

SITUACE VE VENEZUELE

KAREL RŮŽIČKA

►STR.14

Informace o přednášce a diskuzi o Venezuele, kterou uspořádal Zdeněk Jehlička s Radkem Bubnem z Karlovy university a Františkem Kalendou z Deníku Referendum.◀

OBSAH

- 3 Úvodník - NATO
- 4 Doporučujeme
- 5 Sokolov - město duchů
- 6 Paroz v Brně
- 7 Situace v Modřanech
- 8 Kalendárium
- 9 Zemědělství
- 10 Přednáška Oskara Krejčího
- 12 Osobnosti české kultury II
- 14 Situace ve Venezuele
- 15 Tiráž, kontakty

NATO MUSÍ SLOUŽIT MÍRU

ÚVODNÍK

Prohlášení Alternativy Zdola k 20. výročí vstupu ČR do Severoatlantické aliance a 70. výročí vzniku Washingtonské smlouvy.

Ve chvíli okázalých státních oslav výročí vstupu České republiky do NATO je třeba připomenout, že toto členství nemá stejnou legitimitu jako členství v Evropské unii, které bylo stvrzeno referendem. Tento dluh je třeba splatit. Zákon o všeobecném referendu, který je zakotven v ústavě a od té doby se stále ještě rodí v parlamentu, by proto měl zahrnout i tuto možnost.

Byla by to důležitá pojistka bezpečnosti naší vlasti. Vlādu a další příslušné činitele by to přinutilo k serióznějšímu přístupu k dokumentu, ve kterém jsme znovu potvrdili „svoji víru v cíle a zásady Charty OSN a svoji touhu žít v míru se všemi národy a všemi vlādami,“ jak se píše v jeho preambuli.

Kdyby členství v NATO bylo jasnou zárukou mírového řešení mezinárodních sporů, jak to ukládá první článek

Washingtonské smlouvy, nelze pochybovat o podpoře občanů. Je to ostatně jediná věc, ke které se smluvní strany v celé smlouvě výslovně zavazují. Zakládající Washingtonská smlouva k tomu říká doslova:

„Smluvní strany se zavazují, jak je uvedeno v Chartě OSN, urovnávat veškeré mezinárodní spory, v nichž mohou být účastny, mírovými prostředky tak, aby nebyl ohrožen mezinárodní mír, bezpečnost a spravedlnost, a zdržet se ve svých mezinárodních vztazích hrozby silou nebo použití síly jakýmkoli způsobem neslučitelným s cíli OSN.“

Pokud však NATO od tohoto cíle ustoupilo, je naše členství neobhajitelné. Nedává smysl, abychom kryli agresivní cíle Spojených států v Evropě a v dalších částech světa a nabízeli se jako dostupný cíl odvety. Nedává smysl, abychom se podíleli na umělém vytváření nepřítele, který nám ospravedlní absurdně vysoké zbrojní výdaje. Nedává smysl, abychom veškeré prostředky soustředili na budování expedičního sboru pro okupaci Afghánistánu a dalších částí světa, zatímco obrana vlastního území je naprosto nezajištěna.

Vyzýváme k seriózním debatám o setrvání České republiky v NATO a naší národní bezpečnosti. Nedovolme žádnému kandidátu v evropských a jakýchkoliv dalších volbách, aby se jasně nevyjádřil k plnění našich mírových závazků a k referendu, ve kterém by se tato věc předložila k posouzení občanům. Odstoupení od smlouvy NATO upravuje její článek 13. Bylo by nezbytné, pokud by se ukázalo, že ani s vynaložením veškerého úsilí nelze NATO přimět k tomu, aby svoji zakládací smlouvu bralo vážně. ◀

**KOMENTÁŘ KE STANOVISKU
NA WEBU ALTERNATIVAZDOLA.CZ**

<http://alternativazdola.cz/zbynek-fiala-nato-zatim-slouzi-sireni-valek-a-to-je-spatne/>

MICHAELA PIXOVÁ: PATRIARCHÁT SELHAL

<http://blog.aktualne.cz/blogy/michaela-pixova.php?itemid=33639>

Zejména mezi postaršími konzervativci vyvolaly v uplynulém týdnu pozdvižení dvě vzájemně související věci: studentky a studenti stávkující na protest proti nedostatečnému úsilí politiků efektivně chránit klima a dále pak ženy, které nechtějí v čase globální environmentální krize na svět přivádět své potomky.

EKONOMICE SE DAŘÍ A LIDÉ JSOU SPOKOJENI

<https://www.novinky.cz/domaci/500217-ekonomice-se-dari-a-lide-jsou-spokojeni.html>

Lidé jsou rekordně spokojeni s hospodářskou, sociální i bezpečnostní situací, nízkou mírou nezaměstnanosti i životní úrovní. Nejvíce je trápí naopak korupce a hospodářská kriminalita. Plyne to z šetření Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM), které zároveň ukázalo, že nejde o celospolečenský jev.

PROČ SE ZA DOTACE STAVÍ HŘIŠTĚ, KDYŽ LIDÉ NA VENKOVĚ MAJÍ JINÉ POTŘEBY?

<https://vlava.rozhlas.cz/proc-se-za-dotace-stavi-hriste-kdyz-lide-na-venkove-maji-jine-potreby-selha-7777686>

Pořad na Vltavě o participaci, kde vystoupil také člen AZ Tomáš Tožička.

► Tomáš Tožička

DOPORUČUJEME

KAPITALISMUS NEFUNGUJE, TVRDÍ MILIARDÁŘ

<http://casopisargument.cz/2019/03/18/miliardar-ray-dalio-kapitalismus-nefunguje-pro-vetsinu-lidi/>

Ray Dalio si na kapitalismus stěžovat nemůže, jeho majetek činí 18 mld. dolarů. Dalio ví, že má své bohatství díky kapitalismu, ale také ví, že se jedná o systém se značnými chybami. Na konferenci v Los Angeles uvedl, že „kapitalismus prostě nefunguje pro většinu lidí. Taková je realita.“

POTŘEBUJÍ DNES VŠICHNI MATURITU!

http://ceskapozice.lidovky.cz/rodice-zacali-byt-obelhavani-ze-vsichni-dnes-potrebuji-maturitu-p8t-/tema.aspx?c=A190228_171724_pozice-tema_lube

Prestiž řemeslníků není u nás vysoká, což učni změnit nepomáhají. Někteří absolventi jsou téměř negramotní, varuje v rozhovoru cechmistr malířů, lakýrníků a tape-tářů pro ČR Radomil Konečný.

TECHNOLOGIE ROZBÍJEJÍ KOMUNIKACI

http://ceskapozice.lidovky.cz/komunikace-na-ktere-vyrosti-moderni-dovek-se-totalne-rozpada-pbq-/tema.aspx?c=A190227_182707_pozice-tema_lube

„Výzkumy, které provádíme, potvrzují vliv především sociálních sítí na mozek. Čím více se na nich lidé vyskytují, tím více jim odpadávají určité schopnosti,“ říká v rozhovoru neurolog Martin Jan Stránský.

SOKOLOV JAKO MĚSTO DUCHŮ PO ROCE 2035!

V případě města Sokolov dochází u velké části obyvatel českého vnitrozemí k chybě v lokalizaci – zeptáte-li se jich, kde se podle nich toto sídlo nachází, podvědomě ho umístí do severočeské uhelné pánve, kamsi k Chomutovu či Mostu. Jedná se o omyl, město se nachází na západě, přesněji mezi městy Cheb a Karlovy Vary. Místní se obávají, že se v této aglomeraci brzy vyostří sociální problémy.

► Testovací polygon firmy BMW, který má vzniknout poblíž obce Lomnice

Lokalizační chyba v neuronových sítích obyvatel vnitrozemí je způsobená zjevně tím, že v regionu se těží hnědé uhlí. Strategie rozvoje oblasti však schází, těžba má skončit do roku 2035, a dále se příliš neví,

jak pojmout směřování celé aglomerace, čítající kolem 60 tisíc obyvatel. V současnosti se těží převážně na dole Jiří, zatímco další povrchové doly – Medard, Michal, Boden – jsou již rekultivované, a vznikají zde ob-

rovské vodní plochy, kterým se přezdívá „místní moře.“ Jaká je však strategie rozvoje do budoucna? Stane se Sokolov po skončení těžby v roce 2035 „městem duchů?“

ZA PRACÍ NEJLÉPE DO NĚMECKA

Zřejmě nejvýznamnější akcí v poslední době je investice společnosti BMW – poblíž obce Lomnice má vzniknout zkušební polygon pro testování autonomních automobilů. Projekt však zřejmě nepřinese příliš mnoho pracovních příležitostí pro místní obyvatele, protože větší část zaměstnanců patrně přijde z Německa.

Podobně jako je tomu v celém karlovarském kraji, region se vylidňuje – zatímco v roce 1990 čítal Sokolov kolem 30 tisíc obyvatel, po téměř třiceti letech již jenom 23 tisíc. Kvalitních pracovních pozic je spíše méně, dobrým zaměstnavatelem jsou chemické závody, dále Sokolovská uhelná (SUAS), případně Elektrárna Tisová (zhruba před dvěma lety přešla od ČEZ právě pod SUAS), a zřejmě nejlepší volbou pro místní je snažit se uplatnit v sousedním Sasku nebo Bavorsku.

Jinak se velká část obyvatelstva přesunuje směrem na Plzeň a Prahu (oblíbeným městem pro usídlení je Beroun, který se nachází na strategicky výhodné pozici), do Ústí jezdí mnoho studentů na tamní univerzitu, ale trvale usadit se tam chce málokdo. O situaci zřejmě dobře vypovídají ceny nemovitostí, které zde jsou třetí nejnižší v republice, za Moravskoslezským krajem a některými regiony v Ústeckém kraji, jako je Chomutov či Most.

Značná část obyvatel pak pracuje v početných německých firmách, avšak jde především o nekvalifikované činnosti dělnic, které montují součástky – to je případ společnosti Wieland, která sídlí přímo ve městě a co do počtu zaměstnanců patří k těm významnějším. Také Wieland však uvažuje o tom, že část kapacit přesune do zemí s levnější pracovní silou, např. do Srbska.

O TŘIDU LEPŠÍ NEŽ JIRKOV

Právě kvůli nízkým cenám nemovitostí se obchodníkům s chudobou vyplácí sem stěhovat sociálně slabší obyvatelstvo, především Romy ze Slovenska, kterých znatelně přibýlo hned v několika lokalitách města. Sokolovsko je tedy jedním z prvních regionů v ČR, kde lze po ukončení těžby v roce 2035 očekávat nárůst sociálních problémů – pokud se nepodaří nalézt nový směr, kterým by se vývoj měl ubírat. V souvislosti s obrovskými vodními plochami po hnědouhelných dolech se hovoří o zaměření na rekreaci a turistiku, z níž však zpravidla velké příjmy neplynou.

Netřeba však být negativní, nutno dodat, že vzhled města se za posledních třicet let podstatně zlepšil, a navzdory nárůstu počtu bezdomovců a sociálně slabších obyvatel se stále ještě jedná o poměrně dobré místo k životu – ve srovnání s např. severočeským Jirkovem, kde lze vycítit všudypřítomnou

ponurou atmosféru, je situace na Sokolovsku o třídu lepší.

Prostor pro občanskou aktivitu zde je, ale např. ekologické organizace (Natura 99) se potýkají s nezájmem občanů. Alternativa zdola se snažila v regionu prosadit participativní rozpočet. Ze dvaceti zastupitelů odpověděl na žádost o setkání jenom Karel Jakobec (ODS), který má pověst profesionálního a pracovitého politika – bohužel však ani jemu se nepodařilo participativní rozpočet prosadit. Došlo alespoň k pozitivnímu posunu při jednání městského zastupitelstva, kde bylo v konfrontačních částech diskuzí dříve zakázáno pořizovat obrazové a zvukové záznamy. Nyní již budou jednání zastupitelstva a debata s občany přenášeny v přímém přenosu, díky čemuž bude politická činnost zastupitelů na Sokolovsku přece jenom více transparentní. ◀

Michal Černý

V BRNĚ DAJÍ POTŘETÍ NA NÁS

15. února odstartoval v Brně již třetí ročník participativního rozpočtu.

Tento rok nastanou v pravidlech jen drobné úpravy. Bude se rozdělovat 35 miliónů korun, což je o 5 miliónů více, než v minulém ročníku. Limit na jeden projekt zůstává 3 milióny korun. Při hlasování také zůstane možnost rozdělit 5 kladných a 2 záporné hlasy. Výsledky se budou však počítat jinak. Pro pořadí projektů bude rozhodující pouze počet kladných hlasů. Pokud však počet záporných hlasů pro projekt bude více než kladných, bude vyřazen z hlasování.

Podávat projekty lze až do 15. května. V říjnu proběhne veřejné setkání s hlasováním o třech nejoblíbenějších. A v listopadu se bude hlasovat o konečném pořadí projektu.

Minulý ročník vyhrál projekt „Za zdravější a lepší vodu v Brně,“ jehož cílem je vytvoření studie, jak zlepšit kvalitu vody v Brně. Vítěz úvodního ročníku Propojení Žebětína i horní části Bystrce s Kohoutovicemi pro pěší i cyklisty je také studie o tom, jak překonat bariéru staré dálnice na kraji města. ◀

Tomáš Vokoun

DOBŘÉ ZPRÁVY Z MODŘAN

Praha 12 je v posledních letech spjatá hlavně s masivními developer-skými projekty, kterým se veřejnost zuby nehty brání. Boj o zachování veřejného a prostoru a zeleně vedl k hluboké změně na radnici Prahy 12. Tato změna se, pozitivně, projevuje pro občany Prahy 12 v řadě rovin.

Uvedu dva příklady. První se týkal stížnosti občanů na nadměrné kácení v lesoparku Kamýk. Stížnost nejenže dostala okamžitou odpověď v Modřanských novinách, ale místostarostka Prahy 12 (nezávislá za Piráty) Eva Tylová zorganizovala setkání znepokojených občanů (autorka tohoto článku byla mezi nimi) s hajným lesa a také zástupcem pražského magistrátu, který je zodpovědný za lesní hospodářství.

Kamýk je zelenou oázou sídlištní části Prahy 12, je místem, na kterém nám všem, kteří tu žijeme, moc záleží. Jak pan hajný, tak Martin Čížek z magistrátu byli připraveni odpovědět na všechny dotazy znepokojených občanů (spíše občanek, sešly jsme se samé ženy). Hlavním problémem je nejen řádicí kůrovec, ale také to, že Kamýcký les je tzv. stejnostarý. Ale víme již také o nové výsadbě a je patrné, že panu hajnému záleží na Kamýku stejně jako nám. Doufáme teda, že se naše nejhorší obavy, podpořené řáděním de-

veloperů za minulých zastupitelstev, které jim šly na ruku, nepotvrdí. Nový přístup radnice k řešení stížností a obav občanů je možno jen přivítat a je to frapantní rozdíl oproti minulým zastupitelstvům, která na stížnosti občanů často vůbec nereagovala, nebo je zesměšňovala.

DRUHÝ PŘÍKLAD

Druhý příklad se týká naší předávací modřanské poličky. Je to možná trošku zvláštní psát o poličce, kam občané dávají věci, které již nepotřebují, zatímco ti druzí si je berou. Ale u nás se „aféra s poličkou“ stala příležitostí pro oživení komunitního spoluzití. Polička fungovala dobře více než rok, byla také skvěle umístěna přímo na cestě k místnímu „náměstíčku“ se supermarketem, na cestě ze zastávky tramvaje, vedle je škola. Na sídlišti žije mnoho sociálně slabších spoluobčanů, ale najdeme tu i hodně lidí bez domova. „Obrat“ na poličce byl enormní, kolikrát se mi stalo, že jsem do ní něco

► Předávací polička

vložila a než jsem se vrátila ze cvičení (cca jedna hodina), už moje „položky“ zmizely a v poličce bylo něco jiného. Jenže pak se TSK rozhodla, že poličku zničí. Údajně kvůli nepořádku kolem (bylo tam vždy čisto!), nechali poličku svévolně sundat a zničit. Škoda, že se TSK nevěnuje se stejnou „vášní“ tomu, jak to jinde vypadá v Modřanech s pořádkem. To jim očividně na srdci moc neleží, ale zničit poličku, to jim šlo opravdu lehce. Stížnosti občanů se dostaly až k místostarostce Tylové a společně se Šárkou Lipovskou, která představuje aktivní prvek modřanské komunity, se podařilo nainstalovat novou poličku, jen kousek od té původní, ovšem tentokrát na pozemku, který nepatří TSK, ale městské části.

Předání poličky nebylo jen tak, protože se kolem toho udělala velká komunitní slavnost. Aktivní občané zvítězili

nad tupou arogancí TSK. Přišla se podívat nejen místostarostka Eva Tylová, ale i sám starosta. Nechyběl program pro děti, bohaté občerstvení, a hlavně se debatovalo o tom, jak komunitně pracovat dál. Eva Tylová probrala se zájemci komunitní kompostování, se Šárkou Lipovskou jsme se bavily o tom, jak dál v našem malém modřanském klubu. Sešli se sousedé, zapojili se i ti, kteří šli náhodou kolem nakupovat.

Možná to vypadá trošku pateticky dělat komunitní oslavu kvůli poličce. Praha 12 je velkou částí Prahy, má téměř 60 000 obyvatel. Každý malý krok, který vede k větší sounáležitosti mezi obyvateli anonymních sídlišť, je pro nás, kteří v Modřanech bydlíme de facto celý život, velkou vzpruhou k další práci. ◀

Ilona Švihlíková

KALENDÁRIUM DUBEN 2019

► **2. 4. 2019 od 17:30 hod.** – „Rozhovor s hostem: Beata Maciejewska“, Nadace Rosy Luxemburg, Francouzská 171/28, Praha 2. Ředitelka pražské kanceláře NRL Joanna Gwiazdecká si s paní Maciejewskou bude povídat o ekologii, energetice a politické situaci v Polsku.

► **11. 4. 2019 od 17:00 hod.** – „Voda a sucho“, Dům odborových svazů, nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha 3-Žižkov. Spojenectví práce a solidarity zve na přednášku Jiřího Malíka za moderování Karla Růžičky.

► **25. 4. 2019 od 17:00 hod.** – „Diskusní seminář: Volby do Evropského parlamentu“, nám. Winstona Churchilla 1800/2, Praha 3-Žižkov. Spojenectví práce a solidarity zve na diskusní seminář, který bude moderovat F. Zachariáš.

► **26. 4. 2019 od 19:00 hod.** – „Průmysl lži“, Ústřední městská knihovna v Praze, Mariánské náměstí, Praha 1. Máte selský rozum a schopnost kritického myšlení, myslíte si, že vás to ochrání před účinky propagandy? Přednáška vám ukáže, že žijete ve starých vzorcích. Přednáší Alexandra Alvarová, expert v oblasti politického marketingu.

► **29. 4. 2019 od 17:00 hod.** – „Beseda s kandidáty levice do Evropského parlamentu“, Budova KSČM, Politických vězňů 9, Praha 1. Klub mezinárodní politiky zve na besedu s levicovými kandidáty pro volby do EP.

Připravil Dan Glas

► Jiří Malík

► Alexandra Alvarová

KRÁVY JSME PORAZILI, ZBYLI NÁM JIŽ JEN VOLI

Ceny másla, sýrů, mléčných výrobků letí vzhůru. V supermarketech hlídáme akční nabídky. Místo másla, natíráme chleba lacinějším margarinem. Nedostatek másla je prý celosvětový. Pokud je to tato pohádka pravdou, pak bruselský úředník zase selhal. Možná, že se vymluví na čínského, indického zákazníka, který začal mazat máslem?

Zcela nedávno byl dle médií mléka nadbytek. Tedy i dojnic. Krávy dojily, jako divé, mlékárny odmítaly mléko vykupovat. Za více nadojeného mléka byly dokonce sankce. Uteklo několik měsíců a z ceny másla se nám protáčí panenky. Dnes je to máslo, sýry, či obilniny, zítra to bude vepřové, pozitří hovězí, za měsíc kuřecí maso a za rok třeba vajíčka...

Nemusíme být velkými zemědělskými odborníky, stačí se jen projít českou či moravskou vesnicí, vidět krajinu kolem ní. Naši předkové by žasli nad prázdnými kravínami, vepřínami, místo cukrovky či obilnin by viděli jen nedozírné lány žluté řepky...

Z vesnic mizí život, odcházejí obyvatelé, zavírají se školy, obchody, pošty, hospody, ...místo prosperujících podniků, se mluví o propadu zemědělství. Ročně mizí pod betonem tisíce hektarů zemědělské půdy. Na kvalitní zemědělské půdě se staví obrovské velkosklady, desetitisíce kamionů vozí k nám potraviny, často přes půlku Evropy.

Česká republika už po mnoho let přestává být potravinářsky soběstačná, preferují se dovozy, zejména ze „sta-

rych“ států EU. A to drahé máslo, to je jen důsledek této krátkozraké politiky. Stáváme se jen odbytištěm pro EU. Ničíme tím ale českou vesnici, deformujeme krajinu.

Stačí si otevřít statistiku, porovnat vybrané údaje o stavu zemědělství. Jako ilustraci jen několik příkladů. Ještě v roce 1989 v českém zemědělství bylo přes milion dojnic, nyní jen 360 000. Tedy třetina. Obdobně je to u prasnic, v roce 1989 jich bylo 315 000, nyní jen 100 000, tedy také třetina. Obdobný stav je i u rostlinné výroby, podobné je to u ovoce, zeleniny. I v těchto komoditách vidíme prudké poklesy produkce. U brambor dokonce je to 4x méně, než v roce 1989. Propad výroby

je i u zeleniny, ještě v roce 1989 jí bylo na českých polích 573 tisíc tun, nyní jen 250 tisíc tun. Tedy opět méně než polovina. Důsledkem této krátkozraké politiky všech polistopadových vlád je propad našeho zemědělství. Proto se po českých silnicích valí kamiony se zemědělskou produkcí ze států EU zejména pro zahraniční majitele našich supermarketů. Nespokojené zemědělce zachraňujeme jen dotacemi.

Tato uvedená statistika je nemilosrdná, je jen obrazem stavu naší zemědělské politiky po roce 1989. Stáváme se pro EU jen výhodným odbytištěm. Rostoucí ceny másla, jsou jen důsledkem této politiky státu. Ubylo nám krav, zůstali už jen volí. ◀

Přemysl Votava
místopředseda Národní socialisté

PRVNÍ REPUBLIKA V SILOKŘIVKÁCH VELMOCÍ

PŘEDNÁŠKA

První československá republika by sotva vznikla bez vůle velmocí, neboť se jim její existence r. 1918 hodila, a také z vůle velmocí i přes odpor Čechů a Slováků zanikla, když to těmto velmocím koncem 30. let přišlo vhod, prohlásil ohledně mezinárodních souvislostí vzniku Československa politolog Oskar Krejčí na semináři Klubu společenských věd a Klubu mezinárodní politiky KSČM v Praze dne 29. 10. 2018.

► Oskar Krejčí

Politolog úvodem vyzdvihl opomínané „Psaní do Frankfurtu“ Františka Palackého z r. 1848 adresovaný sněmu snažícímu se sjednotit Němce včetně těch v Rakousku, v němž autor odmítl pozvání, což odůvodnil rozbořením postavení českých zemí a představ jeho obyvatel o české státnosti. Dle Krejčího Palacký předběhl svými myšlenkami a kategoriemi o desítky let dobu a anglosaské analýzy střední Evropy. Položil přitom, dle Krejčího, zásadní otázku, zda se může udržet uprostřed Evropy malá, samostatná

politická entita, a probral existující mocenské silokřivky mezi Německem, resp. Rakouskem a Ruskem, které celé století končilo cca 100 km západně od Varšavy, resp. 100 km severovýchodně od Opavy a bylo tudíž střeoevropskou mocností. Palacký se, jak politolog uvedl, domnívá, že malé národy mezi německou a ruskou mocí nemohou tlak velmocí ustát, a proto přichází s ideou austroslavismu – vytvořit větší státní střeoevropskou entitu, tj. Rakousko, ale s většinou slovanských národů. Po desetiletích ale zjišťuje, že zájem o tuto federaci mají jen Češi a naopak Rakušané se sblíží s Němci, a po rakousko-uherském vyrovnání, kdy se nenaplnila české očekávání, odjel jednat do Ruska, pokračoval Krejčí s tím, že Palacký dál hledal uchování velmocenské rovnováhy ve středu Evropy a cestu české autonomie za takového rozložení, protože nikdy nepovažoval malý národní stát za perspektivní. Pak přichází v české

politice spor ideí nacionalistických a marxistických, že po vyřešení národností otázky přijde čas i na sociální a individuální, resp. naopak, že nejprve třeba řešit sociální a až pak národní a individuální, což Krejčí uzavřel tím, že nutno řešit obojí. Potom připomněl myšlenky J. G. Herdera, že Slované jsou Řeky budoucnosti, a také, že národ je přirozená jednotka, stát umělá, z čehož vyrůstá princip sebeurčení národů. V okamžiku, kdy se nachýlil čas zavedení všeobecných voleb, byly Palackého myšlenky odmítnuty, neboť, jak Krejčí upozornil, si Rakušané i Maďari spočítali, že by byli přehlasováni slovanskými národy; proti se ale postavil třeba i L. Štúr, dle něhož Rakousko vzniklo k porobení slovanských národů, nikoli k tomu, aby získaly svoji státnost.

KOTEL DĚLIT NELZE

Na základě toho přichází česká politická reprezentace, jak politolog pokračoval, s ideou historického státního práva, přičemž nositelem kontinuity této suverenity jsou zem-

ské sněmy. Tato teorie ale platí jen pro české země, nikoli pro Slovaky, kteří zemské sněmy neměli, podtrhl přednášející a dodal, že T. G. Masaryk se vrací k Palackého teorii, že malý národ nestačí, třeba rozvíjet Rakousko-Uhersko a se svými požadavky být připraven na politický vývoj.

Krejčí se potom dotkl osoby prezidenta USA Woodrova Wilsona, kdy připomněl jeho náklonnost ke Ku Klux klanu a rasové segregaci, a podtrhl, že jeho 14 mírových bodů neobsahuje požadavek samostatnosti národů R-U, nýbrž jen velkou autonomii, tj. nikoli české státnosti. Politolog prohlásil, že ČSR nevznikla ani dle

práva na sebeurčení národů – co pak s Němci a Maďary a kdo rozhodl za Slovaky a Rusíny? Palacký prý otázku jiných národů v pohraničí odbyl slovy, že „Čechy jsou kotel a kotel dělit nelze“. Republika ale podle Krejčího nevznikla ani dle historického státního práva, to by mohlo platit jen pro české země, navíc zemské sněmy coby symboly kontinuity byly zakrátko po vzniku ČSR zrušeny.

OTŘES SE BLÍŽÍ

Ohledně hranic, jak dá pravil Krejčí, byly jasné historické hranice Čech (jedny z nejstarších v Evropě) a Moravy a severu Slovenska, které odpovídaly i etnickému rozhraní, o jižní hranici Slovenska se však vedl spor. Maďaři ohledně etnického rozhraní v Trianonu argumentovali průzkumem veřejného mínění z r. 1910, kdo se kde k jaké národnosti hlásil, avšak česká delegace účinně oponovala, že šlo o zjišťování obcovacího jazyka, nikoli národnosti, takže postihovala řadu Slováků nucených používat maďarštinu, popsal spor přednášející. Jak dále sdělil, využití administrativních hranic bránilo to, že Maďaři je vedli napříč národními územími, aby otupili národní odpor, takže použitelné rovněž nebyly. Nakonec rozhodl vznik Bavorské, Maďarské a Slovenské republiky rad a strach buržoazie z nich a maďarské hranice byly ustaveny jako (vojensko)strategické, což způsobilo, že třetina Maďarů zůstala za hranicemi Maďarska.

TGM a Edvard Beneš bezpečnost nové republiky chtěli zajistit spoluprací tří slovanských států: ČSR, Polska a Jugoslávie, konstatoval Krejčí a uvedl, že TGM před velmocemi postavil českou, resp. československou otázku jako klíčovou otázku Evropy, že klíč k řešení české otázky je i klí-

čem k řešení poválečného uspořádání Evropy, mj. že ČSR a spojení slovanských zemí přispěje k zadržení pangermanské expanze (i na britský Blízký východ). Projekt ČSR, jak politolog pokračoval, vyhovoval nové velmocenské rovnováze, kdy Francie chtěla v týlu Německa spolehlivého partnera, Britové chtěli zabránit spojení Německa a Ruska a jejich ovlád-

► Woodrow Wilson

nutí „jádra světového ostrova“ tím, že vznikne mezi nimi pás malých států. Tato koncepce posilováním Německa a změnami velmocenské rovnováhy v Evropě však přestala velmocím ve 30. letech vyhovovat (slábnoucí Francie, britský zájem o útok Německa na SSSR) a ČSR tím končí, zdůraznil Krejčí. Neboť ve skutečnosti, jak dále uvedl, je česká otázka jen vedlejším řešením velmocenského uspořádání Evropy. Jak zobecnil, ne/existence malých států je výsled-

kem určité velmocenské rovnováhy, tj. vznik ČSR r. 1918 byl výsledkem vlasteneckých aktivit a kompromisu zájmů mocností, stejně tak jím bylo obnovení ČSR po 2. světové válce, zatímco po výkyvu velmocenské rovnováhy rozpadem SSSR zaniká Československo a Jugoslávie. Existence samostatných ČR a SR je tak závislá na mocenských poměrech vzniklých v 90. letech, přičemž, jak politolog varoval, oba naše státy jsou geopolitickým minimem státnosti, nejsou s to se uhájit, a je nutno se připravit na to, že se někdy velmocenské poměry zase změny. EU a NATO přirovnal k Rakousku-Uhersku, kdy sice máme větší kulturní autonomii, ale ztrácíme politickou suverenitu. Je to dle něho řešení pro stávající geopolitický cyklus, ale jakmile se Evropa otřese, což se prý blíží, opět budeme stát před rozhodnutím, kterým směrem dál. Krejčí ovšem prohlásil, že však kvůli tomu, že se v ČR, na rozdíl od 2. poloviny 19. stol., diskuse o tom nevede, nebudeme na tuto krizi připraveni.

NADŘAZENOST NĚMCŮ

V diskusi Krejčí vysvětlil vznik pangermanství jako reakci na mnohaleté roztržnění Německa a jeho radikalizaci mocenskými zájmy Německa opožděně příšlého ke koloniálnímu děle-

ní světa. Národnostní otázku označil za velmi citlivou, kdy upírání národnostní příslušnosti lidé pociťují jako omezování individuální svobody. Poukázal v té souvislosti též, že národní identita není dána jen geneticky, nýbrž i kulturně a jazykově. Kritizoval prioritizaci národnostní otázky nad sociálními otázkami a individuální svobodou, protože třeba řešit všechny. Varoval před rozkladem vzdělávání, informační manipulací, před ztrátou vědomí národa. Krejčí přiznal, že nemáme dostatečně zmapované zákulisi dojednávání kontaktů TGM se zahraničními politiky a jeho podporu z různých zdrojů, připomněl podporu Srbů a židů díky ještě předválečné angažovanosti TGM za jejich práva či podporu zednářů a dalších, kteří mu „otevírali dveře“. Politolog zdůraznil, že vývoj společnosti je alternativní, podmínky umožňují vždy více řešení, nikdy nic není předem jednoznačně dáno a je tudíž jen v moci lidí vybrat si cestu a formovat konkrétní postup. Historička Marie Neudorfllová připomněla výlevy nadřazenosti Němců v minulosti a mj. vzpomněla knihu českoněmecké historičky Evy Hahnové o názorech Němců na Čechy v 19. stol. Vyzdvihla rovněž úlohu mravní a intelektuální vyspělosti národa v mocenském boji. ◀
(kru)

OSOBNOSTI V KULTUŘE A UMĚNÍ II.

VĚRA BERANOVÁ

Každý výběr je těžký, takže i výběr osobností, které se zapsaly do vývoje naší kultury, v tom nejširším slova smyslu, je složitý. O to složitější pak nastává situace, kdy autorka tohoto výběru se snaží jít pod povrch fakt a ustálených soudů. Je tedy jasné, že čtenář takových sentencí si musí uvědomit, že přes všechnu objektivitu, je vlastní výběr osobností odrazem myšlení a citění toho, kdo vybírá. S tímto vědomím tedy nabízím dalších několik osobností, bez kterých by jistě náš dnešní, a to nejen kulturní svět, vypadal poněkud jinak.

Minule jsme se seznámili s osobnostmi, které stály u zrodu naší státní existence a byly a v podstatě jsou přijímány bez výhrad. U těch následujících to již nebude tak jednoznačné. Osobnosti, o kterých bych se chtěla zmínit, nebyly vždy a jednostraně chápány a hodnoceny.

K těm osobnostem, které ovlivnily nejen literární svět, ale obecně kulturní povědomí své doby, jistě patřil **F. X. Šalda /1867-1937/**. Působil v

► F. X. Šalda

několika oblastech, jako kritik, spisovatel, dramatik, překladatel. Aktivně se podílel na redakci *Ottova slovníku*, který sehrál nezastupitelnou roli, v rámci české, či československé vzdělanosti na mnohá desetiletí. Jeho názory, týkající se nejen otázek umění, které publikoval v prestižních periodikách, jako například v *České kultuře*, *Kmeni*, *Volných směrech* a také v časopise *Tvorba*, kterou předal k vydávání Juliu Fučíkovi, se staly v podstatě směrodatnými. V letech 1928-1937 vydával své periodikum, které

příznačně nazval *Šaldův zápisník*, ve kterém se zasvěceně vyjadřoval k aktuálním otázkám své doby a svými kritickými postoji vzbuzoval obecný respekt. Byl ostrým kritikem pozitivismu, jeho uplatňování zvláště v literární a divadelné kritice, Je jeden z mála uměleckých kritiků, jehož myšlenky jsou právě dnes aktuální, i když byly napsány v jiné době, v jiné společenské situaci. Pokusme se porovnat jeho slova s naší skutečností: „Znakem slabých dob a slabých národů jest, že se nestarají o umění, pokládají je za něco soukromého, co nemá důsledků pro život, přenechávají starost o ně komukoliv dnes třeba pánu bohu a zitra čertu.“

Své místo v možném výběru osobností, období mezi dvěma válkami, by měl mít i básník, svým způsobem kulturně-politický pracovník, **Stanislav Kostka Neumann /1875-1947/**. V jeho osobnosti se organicky propojovala teorie a jedinečné básnické sdělení.

Bylo pro něj charakteristický anarchismus, antiklerikalismus, exaltovaný erotismus. Jeho tvorba směřovala od symbolismu k civilismu, proletářské poesii, publikoval v časopisech

Červen, *Kmen*, *Proletkult*, *Levá fronta* a dalších.

Základním kritériem při hodnocení uměleckého díla je u S. K. Neumanna síla individuality, která mu však není v rozporu se snahami po demokratickému umění. Tak je také přesvědčen: „Svoboda umělecká musí být svobodou neomezenou. V prvním dvacetiletí 20. století poukazuje například na jeden z tehdejších kardinálních problémů, a to je rozpoznání pseudolidového národního svérázu od opravdové lidové tvorby. Přiklání se k nejradikálnějším dobovým výtvarným směrům, jako byl kubismus a futurismus. Proszuje internacionalismus jako perspektivně neslučitelný s národními kulturními a uměleckými tradicemi. Takto tedy viděl S.K. Neumann budoucnost umění. Naše současnost na tuto otázku odpovídá také velmi rozdílně. Můžeme se tedy, posílení odvahou S.K.N. ptát: Existuje tedy národní umění v naší současnosti?”

Ten, kterému se podařilo, svým způsobem, propojit akademickou sféru s otázkami aktuálně kulturními a uměleckými byl **Jan Mukařovský /1891-1975/**. Podstatně ovlivnil nejen své studenty, ale i kolegy, vytvořil

teoretické předpoklady například pro uměleckou kritiku. Patří mezi nemnohé české estetiky, kteří svým významem překročili domácí kraje a byl a je znám a respektován i v zahraničí. Jeho pojetí strukturalismu jako metodologického východiska je stále živé a inspirativní, možná také proto, že v něm ještě mnoho nebylo dořečeno, a tak dává dalším generacím badatelů možnost vlastního vyjádření, možnosti domyslet, dotvořit. Ve 30. letech působil na univerzitě v Bratislavě a tím v podstatě otevřel vzájemnou spolupráci i v pozdějších letech. Jeho úvahy o umění jsou stále inspirativní, když se například zamýšlí v roce 1935 nad rozpory v moderním umění: „Nelze jednou provždy stanovit, co uměním je, a co nikoli.“ Pro něj je umění něco mnohem víc, než pouhá pěna na povrchu věcí a světa. Umění tedy zasahuje významně do života umělce i společnosti. Svým postojem bezesporu ovlivnil především pojetí moderního umění, a to nejen ve své době.

Osobnost, která svým významem jistě přesáhla oblast umění byl bezesporu **Bohumil Markalous, Jaromír John (1882 –1952)**. Svůj zájem a s tím i své jméno děлил mezi literární, spisovatelskou práci, jako Jaromír John a jako estetik vysokoškolský pedagog, působil pod svým občanským jmé-

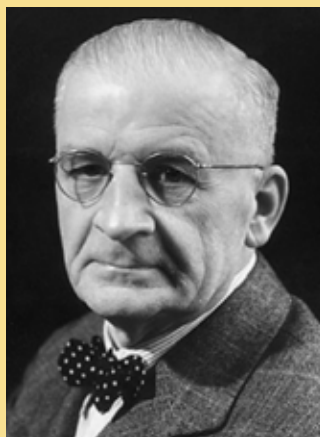
nem **Bohumil Markalous**. Celoživotně se zabýval životním stylem, spolu s **Adolfem Loosem** redigoval revue **Bytová kultura**, která velmi vehementně propagovala nový životní styl a kladla velký důraz na kulturu a estetickou kultivaci smyslů. Koncem 30. let se stal šéfredaktorem velmi populárního časopisu **Pestrý týden**, který v podstatě doslova každodenně kultivoval estetický vkus u toho nejširšího čtenářstva.

V rámci životního stylu jej zajímaly a hledal odpovědi například na problematiku kýče:

„Tak je kýčařství obecným společenským jevem, proti němuž nelze téměř nic podniknout. Chceš-li se ucházet o přízeň širokých vrstev, hov kýčařským názorům na politiku, hospodářství, umění...“

My snad dnes po mnoha desetiletí od napsání tohoto textu můžeme jen konstatovat, že se bohužel nic nezměnilo, a snad se situace ještě prohloubila.

Architekt **Karel Honzík /1900–1966/** patřil k těm osobnostem, které dělily svůj zájem, své schopnosti, mezi konkrétní práci architekta a

► Jaromír John

fundovanou práci teoretickou. Nejširší veřejnosti je především znám, jako spoluautor s **J. Havlíčkem**, doslova avantgardní stavby na pražském Žižkově, Penzijního ústavu, později paláce **ROH** a sídla dalších institucí. Autoři tady porušili původní zadání a podařilo se jim v období nejhlubší hospodářské krize, v letech 1932-1934, vybudovat nebývalou stavbu, která dlouho neměla v našich poměrech obdoby. Převratné jsou také **Honzíkovy** teoretické úvahy. Architekturu chápe jako jeden z prvních jako dynamickou záležitost, jako tvůrkyni životního slohu.

Je přesvědčen že: „Stavební tvorbě a ostatně celé užitkové výrobě, musí předcházet studium člověka, studium lidského soužití, lidských potřeb a požadavků.“

Ve své době, tedy ve 30. letech, byl proti povrchně chápanému konstruktivismu, který respektoval jen utilitární požadavky.

Byl přesvědčen že: „Architektura musí respektovat celý vějíř požadavků – ne jen základní funkce!“ Řada jeho návrhů nebyla až do našich časů realizovaná. Například považoval za

jeden z největších pokladů Prahy nábreží, které se na obou březích mělo stát promenádou bez dopravy, dále to bylo oživení vnitrobloků, jako místo pokojného trávení volného času. Bohužel jeho odkaz je mnohým těm, kteří rozhodují, o podobě našich měst, našeho veřejného prostoru, naprosto neznámý a tak často s velkou slávou objevují Ameriku. ◀

DOC. PHDR. VĚRA BERANOVÁ, CSc.

Absolvovala Fil. Fakultu UP v Olomouci, filosofii, historii, působila UK Bratislava, UK Praha, UJEP Ústí nad Labem, externě spolupracuje s UK Bratislava, Fil. fakultou Prešovské univerzity.

Publikovala řadu studií, odborných textů ve sbornících těchto univerzit. V posledním období pak knižně: První kroky k estetice, 3. vydání, Horizonty estetiky, Bariéry estetiky, Monografie A. Beran, Kapitoly z dějin českého estetického a uměnovědného myšlení 2 svazky, Když nejde jenom o krásu, 2013, Dějiny v umění, umění v dějinách 2015, Skupina olomouckých výtvarníků, 2017, Průvodce po světě současné estetiky, 2017.

VE VENEZUELE NIKDO NENÍ BEZ MÁSLA

PŘEDNÁŠKA

Situace ve Venezuele je výsledkem desítek let složitého hledání politické cesty země, sociálně velmi rozevřené, poznačené bojem o využití jejího bohatství mezi zahraničními investory a kompradorskou buržoazií na jednom pólu a chudými vrstvami a jejich ambiciózními předáky na opačném, což se odrazilo i ve vývoji Chávezistického hnutí a v jeho postupné erozi v posledních letech a v z toho vzniklém zklamání a politické nespokojenosti. Vyplývalo to z přednášky a diskuse o Venezuele, kterou uspořádal Zdeněk Jehlička s Radkem Bubnem z Karlovy university a Františkem Kalendou z Deníku Referendum.

Zvystoupení obou panelistů vyplynulo, že na obou stranách sporu došlo a dochází k naplňování i porušování ústavy, takže legalita jejich kroků je často sporná a „máslo na hlavě“ mají všichni, což oslabuje jejich kredit a rozpolceno ve vztahu k prezidentu Nicolasi Madurovi a samozvanému prezidentu Juanu Guaidovi je i zahraničí.

Kalenda popsal váhání koalice vůči rebelujícímu Guaidovi, jenž má lepší píár, ale který sice získal podporu Lidské skupiny států, nikoli ale pro ozbrojený zásah. Naopak případná vojenská účast USA na násilí by nahrála Madurovi.

VLÁDU DRŽÍ ARMÁDA

Buben přiblížil politický vývoj Guaidy, který je reprezentantem nové politické generace, vzdorné části občanů proti postchávezistům. Odmítl provokace s „humanitárním konvojem“ z USA. Dle něho Ústavodárné shromáždění, vzniklé z popudu Madura, aby oslabil pozici Národního shromáždění ovládnutého po volbách opozicí, ale nemá oporu v ústavě. Kromě legálních, ústavních postupů učinili obě strany i neústavní, takže nelze s čistým svědomím podpořit ani Madura ani Guaidu. Vyslovil se pro konání férovějších voleb, než byly v poslední době, kdy docházelo k vyloučení některých protivníků,

klesala volební účast a rozkolísala se legitimita jednotlivých stran. Oba panelisté se shodli, že již nejde jen o pravo-levý konflikt, strany se štěpí, někteří politici přecházejí k dosavadním protivníkům, mnoho lidí se neidentifikuje s žádnými stranami sporu. Jak Kalenda dodal, od Madura se trhají i někteří chávezisté, faktickou vládu drží (jak je v Jižní Americe časté) armáda.

CHÁVEZ NEPOČÍTAL S NÁSTUPCEM

Politické rozvrstvení obyvatelstva a mocenských sil přiblížil Buben, když popsal tradiční starou levici (s kořeny v 60. letech), vojenskou část chávezistů, zájmy oligarchů a dalších skupin a jejich vývoj během pohnutých dějin Venezuely v posledních cca 40 letech, kdy došlo k převratům a masakrům. Poukázal na původně čistě vojenský první převrat Hugo Cháveze v r. 1992, jeho až pozdější osvojení si sociálních témat, politické posilování, rozšiřování podporovatelů a formulování socia-

lismu 21. století v r. 2005. Kalenda též podtrhl ideologickou pružnost chávismu a poukázal na někdejší vlnu levicových vlád v Jižní Americe. Buben dále popsal ale i následující postupné, „salámové“ odpadávání sympatizantů od chávezistů (komunistů, části vojáků, části středních vrstev atd.) podle toho, jak se vyvíjela jejich politika a reálné kroky představitelů státu. Upozornili mj. na možné vazby volebního chování občanů s distribucí potravin a jinými opatřeními veřejné správy, protože pro volby jsou užívány elektronické osobní doklady. Když se to doplní o vyloučení některých oponentů z kandidátek, během posledních let

► Dne 7. 3. proběhla před velvyslanectvím USA demonstrace proti vměšování do vnitřních záležitostí Venezuely.

došlo k citelnému poklesu důvěryhodnosti a demokratičnosti voleb, jak je kdysi vyzdvihla Carterova nadace. Buben se dotkl i nástupnictví Cháveze, když sdělil, že charismatický předák nepočítal se svým předčasným skolem, nehledal a neformoval nástupce, a prohlásil, že Maduro vlastně zbyl.

INFLACE 100 TISÍC PROCENT

Kalenda a Buben se potom dotkli průmětu politického boje do venezuelského hospodářství a zahraničně-obchodních vztahů, včetně role USA. Připomněli charakter těžké venezuelské ropy, již nelze zpracovávat v běžných rafineriích a kterou je nutno i k dopravě ředit lehčími druhy – dováženými z USA. Konstatovali technologické zaostávání státní těžební společnosti, která těží poloviční množství (1,4 mil. barelů) než dříve a přitom zaměstnává trojnásobek lidí (140 tis.). Spor s USA – a nadnárodními petrolejářskými koncerny – je přitom součástí širšího vztahu USA k Brazílii, Chile, Peru a Kubě. Přímé ekonomické sankce, jak Buben poznamenal, se odhadují na sedm miliard dolarů, ale druhotné dopady prý budou v desítkách miliard. Kalenda vzpomněl zablokování venezuelských

► V pátek 15. 3. se na Václavském náměstí sešla necelá stovka občanů, aby na akci SPaS vzpomněla 80. výročí zániku předválečného Československa a okupace českých zemí nacistickým Německem.

aktiv v zahraničí, problémy s dovozem a distribucí jídla, léků atd. a vzniklou inflaci přes 100 000 %. Vláda nemá zcela pod kontrolou některé části země, městské čtvrti, kde rozhodují rozličné místní skupiny, vysoká je kriminalita. Hrozí prý „libyjský“ vývoj, že spory přerostou v občanskou válku a dojde k rozvratu země. Kalenda se zamyslel, které by mohly být strany sporu, jak by se území štěpilo, jaké komunity, jaké regiony, jaký by byl postoj okolních zemí (zvl. Kolumbie), hraniční režim atd.

POSTOJE ČESKÉ STRANY

Oba se dotkli zahraničních vztahů Chávezistů, když se Hugo Chávez snažil – ne vždy se zdarem – rozvinout kontakty s Tureckem, Ruskem, Čínou, Íránem, Běloruskem aj.

Postoje české strany a politiků objasnil Buben, když konstatoval, že ČR nemá ve Venezuele žádné větší zájmy, dokonce ani obchodní na úrovni, které měla 1. ČSR. Prohlášení českých politiků (uznání Guaida aj.) jsou tak vedeny jejich osob-

ními politickými zájmy, např. o návštěvu Bílého domu, soukromé obchody v USA a EU, nikoli mravními hodnotami, legitimitou, apod. ◀
(kru)

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola
Zpravodaj: zpravodaj-az@seznam.cz

Zpravodaj AZ
(duben 2019)

Redaktor
Michal Černý

Grafický design a sazba
Michal Černý

Korektury
Suzana Exnerová

Do tohoto čísla
přispěli:

Ilona Švihlíková, Karel Růžička, Daniel Glas, Zbyněk Fiala, Věra Beranová, Tomáš Vokoun, Michal Černý, Přemysl Votava

Zdroj fotografií
www.freeimages.com